EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 23.5.2022
COM(2022) 625 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Rootsi 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Rootsi 2022. aasta lähenemisprogrammi kohta

{SWD(2022) 625 final} - {SWD(2022) 640 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Rootsi 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Rootsi 2022. aasta lähenemisprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,[1] eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,[2] eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,[3] millega loodi taaste- ja vastupidavusrahastu. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ja teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, tugevdades samas liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. Samuti aitab see tugevdada riigi rahanduse kestlikkust ning edendada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis. [XX.] juunil 2022 ajakohastati kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikega 2 taaste- ja vastupidavusrahastust igale liikmesriigile eraldatavat maksimaalset rahalist toetust.

(2) 24. novembril 2021 võttis komisjon vastu iga-aastase kestliku majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2022)

[1] EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.
[2] ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.
[3] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse 2021. aasta mais Portos toimunud sotsiaaltippkohtumisel veelkord kinnitatud ühist kohustust rakendada edasi Euroopa sotsiaalõiguste sammast, mille Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kuulutasid välja 17. novembril 2017. Euroopa Ülemkogu kiitis 2022. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi prioriteedid heaks 25. märtsil 2022. 24. novembril 2021 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka häiremehhanismi aruande,[4] milles nimetati Rootsit ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka ettepaneku 2022. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist ning mille nõukogu võttis vastu 14. märtsil 2022.

(3) Venemaa sissetung Ukrainasse pärast ülemaailmset pandeemiat on märkimisväärselt muutnud geopoliitilist ja majanduslikku olukorda. Sissetungi mõju liikmesriikide majandusele avaldub näiteks kõrgemates energia- ja toiduhindades ning kehvemates kasvuväljavaadetes. Kõrgemad energiahinnad mõjutavad eelkõige kõige haavatavamaid leibkondi, kes on energiaostuvõimetud või selle ohus. EL seisab silmitsi ka Ukrainast põgenevate inimeste enneolematu sissevooluga. Sellega seoses käivitati 4. märtsil 2022 esimest korda ajutise kaitse direktiiv,[5] millega anti Ukrainast pärit põgenikele õigus seaduslikult ELis viibida ning juurdepääs haridusele ja koolitusele, tööturule, tervishoiule, eluasemele ja sotsiaalhoolekandele.

(4) Võttes arvesse kiiresti muutuvat majanduslikku ja geopoliitilist olukorda, jätkub Euroopa poolaasta raames 2022. aastal majandus- ja tööhõivepoliitika ulatuslik koordineerimine, lähtudes samal ajal taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisnõuetest, nagu on märgitud 2022. aasta kestliku majanduskasvu analüüsis. Vastuvõetud taaste- ja vastupidavuskavade rakendamine on oluline poliitiliste prioriteetide elluviimiseks Euroopa poolaasta raames, kuna kavades käsitletakse kõiki 2019. ja 2020. aasta poolaasta tsüklites esitatud asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi või märkimisväärset osa neist. 2019. ja 2020. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mida on läbi vaadatud, ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21, nagu ka riigipõhised soovitused, mis esitati enne muudetud kava esitamise kuupäeva.

(5) Alates 2020. aasta märtsist on kohaldatud üldist vabastusklauslit[6]. Oma 3. märtsi 2021. aasta teatises[7] esitas komisjon oma seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, kusjuures peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks peaks olema ELi või euroala majandustegevuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Võttes arvesse suurenenud ebakindlust ja majandusväljavaateid

---

4 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

5 Nõukogu 4. märtsi 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/382, millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5 tähenduses ning nähakse selle tulemusena ette ajutine kaitse (ELT L 71, 4.3.2022, lk 1).

6 Komisjoni teatis nõukogule stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta, Brüssel, 20.3.2020 (COM(2020) 123 final).

7 Komisjoni teatis nõukogule „Üks aasta pärast COVID-19 puhangu algust: eelarvepoliitika meetmed“, Brüssel, 3.3.2021 (COM(2021) 105 final).

ohustavaid suuri langusriske Euroopas toimuva sõja kontekstis, enneolematut energiahindade tõusu ja jätkuvaid häireid tarneahelates, on põhjendatud stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamisaja pikendamine 2023. aasta lõpuni.

(6) 2021. aasta lähenemisprogrammi käsitlevas nõukogu 18. juuni 2021. aasta arvamuses esitatud lähenemisviisi kohaselt on eelarvepoliitikat praegu kõige parem mõõta esmaste kulude (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) muutusena keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu suhtes, jättes välja COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed, kuid võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatute toetuste ja muude ELi vahenditega rahastatavaid kulusid[8]. Selleks et hinnata, kas riigi eelarvepoliitika on konservatiivne ja kas eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist kooskõlas rohe- ja digipöördega, tuleks üldisest eelarvepoliitikast kaugemale minnes pöörata tähelepanu ka riiklikult rahastatavate[9] esmaste jooksvate kulude (millest on maha arvatud kaalutlusõiguse alusel võetud tulumeetmed ja välja jäetud COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed) ja investeeringute arengule.

(7) 2. märtsil 2022 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse 2023. aasta eelarvepoliitika üldised suunised, et toetada liikmesriike stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamisel ning seeläbi tugevdada poliitika koordineerimist[10]. Komisjon märkis, et 2022. aasta talveprognoosi makromajandusliku prognoosi kohaselt näib üleminek 2020.–2022. aasta üldiselt toetavalt eelarvepoliitikalt üldiselt neutraalsele eelarvepoliitikale 2023. aastal asjakohane, kuid samal ajal tuleb olla valmis reageerima muutuvale majandusolukorrale. Komisjon teatas, et 2023. aasta eelarvesoovitused peaksid jätkuvalt olema liikmesriigiti diferentseeritud ja nendes tuleks arvesse võtta võimalikku ülekanduvat mõju riikide vahel. Komisjon kutsus liikmesriike üles kajastama suuniseid oma stabiilsus- ja lähenemisprogrammides. Komisjon võttis kohustuse jälgida tähelepanelikult majandusarengut ja kohandada oma poliitikasuuniseid vastavalt vajadusele ning hiljemalt 2022. aasta mai lõpus esitatavas Euroopa poolaasta kevadpaketis.

(8) Seoses 2. märtsil 2022 esitatud eelarvesuunistega võetakse 2023. aasta eelarvesoovitustes arvesse halvenenud majandusväljavaateid, suurenenud ebakindlust ja täiendavaid langusriske ning võrreldes talveprognoosiga kiiremat inflatsiooni. Neid kaalutlusi arvesse võttes tuleb eelarvemeetmete abil suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse ning säilitada kõige haavatavamate leibkondade ostujõud, et leevendada energiahinna tõusu mõju ja aidata piirata teisest inflatsioonisurvet sihipäraste ja ajutiste meetmete abil; eelarvepoliitika peab jääma paindlikuks, et kohaneda kiiresti muutuvate oludega, ning see peab olema riigiti diferentseeritud sõltuvalt nende eelarve- ja majandusolukorrast, sealhulgas võttes arvesse kriisi mõju ja Ukrainast põgenenud inimeste sisserännet.

---

8 Käesolevas soovituses esitatud hinnangud eelarvepoliitika ja selle komponentide kohta on komisjoni hinnangud, mis põhinevad komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi aluseks olevatel eeldustel. Komisjoni hinnangud keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu kohta ei hõlma selliste reformide positiivset mõju, mis on ette nähtud taaste- ja vastupidavuskavaga ja võivad hoogustada potentsiaalset majanduskasvu.

9 Ei rahastata taaste- ja vastupidavusrahastust ega muudest ELi vahenditest antavate toetustega.

10 Komisjoni teatis nõukogule: „Eelarvepoliitika suunised 2023. aastaks“, Brüssel, 2.3.2022, COM(2022) 85 final.

(9) 28. mail 2021 esitas Rootsi vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon on määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt hinnanud taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega. 4. mail võttis nõukogu vastu otsuse Rootsi taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta[11]. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsusest, mis on tehtud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Rootsi on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(10) 29. aprillil 2022 esitas Rootsi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artiklis 4 sätestatud tähtajaga oma 2022. aasta riikliku reformikava ja oma 2022. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid koos. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2022. aasta riiklik reformikava ka Rootsi kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.

(11) 23. mail 2022 avaldas komisjon Rootsi kohta 2022. aasta riigiaruande[12]. Selles hinnati Rootsi edusamme nõukogu poolt 2019., 2020. ja 2021. aastal vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti taaste ja vastupidavuse tulemustabeli põhjal kokkuvõte sellest, kuidas Rootsi on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Selle analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega, sealhulgas nendega, mis tekivad seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse. Samuti hinnati Rootsi edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning ELi peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(12) Komisjon tegi määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Rootsi kohta põhjaliku analüüsi ja avaldas selle tulemused 23. mail 2022[13]. Komisjon jõudis järeldusele, et Rootsis esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Haavatavus on seotud kõrgete ja tõusvate eluasemehindadega ning kodumajapidamiste suure võlakoormusega. Erasektori võlg kasvas 2020. aastal 216 %-ni SKPst, mis on murettekitav kinnisvara ostmiseks kasutatud laenude suure osakaalu tõttu. Finantseerimisasutused on seotud kinnisvaraturuga hüpoteeklaenude ning kommertskinnisvara- ja ehitusettevõtjatele antavate laenude kaudu. Eluaseme nappuse, ülereguleeritud üürituru, hüpoteeklaenude võtmise maksusoodustuste ja intressimäärade languse tõttu on kodumajapidamised võtnud eluaseme ostmise rahastamiseks üha rohkem laenu. See muudab nad võimalike intressimäära muutuste suhtes haavatavaks. Kodumajapidamiste võlakoormus moodustas 2020. aasta lõpus 188 % netotulust ja 95 % SKPst. Korrigeerimisel võib olla kahjulik mõju majandusele ja pangandussektorile. See võib omakorda mõjutada riike, kellel on Rootsi majanduse ja pangandussektoriga majandus- ja finantssidemed. Viimastel aastatel on võetud mõningaid meetmeid nende tasakaalustamatuste kõrvaldamiseks, kuid nende mõju on olnud väike. Endiselt on olulisi poliitikalünki, eelkõige seoses laenuga ostetud eluaseme omamise maksusoodustuste, eluasemete pakkumise ja üürituruga.

---

11 Nõukogu 4. mai 2022. aasta rakendusotsus Rootsi taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (ST 7772/2022; ST 7772/2022 ADD 1).

12 SWD(2022) 625 final.

13 SWD(2022) 639 final.

(13) 20. juulil 2020 soovitas nõukogu Rootsil võtta 2020. ja 2021. aastal kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida pandeemiale ning toetada majandust ja selle taastumist. Samuti soovitati Rootsil juhul, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla kestlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Eurostati kinnitatud andmete põhjal vähenes Rootsi valitsemissektori eelarve puudujääk 2,7 %-lt SKPst 2020. aastal 0,2 %-le SKPst 2021. aastal. Rootsi eelarvepoliitilised meetmed toetasid majanduse taastumist 2021. aastal, samal ajal kui ajutised erakorralised toetusmeetmed vähenesid 3,3 %-lt SKPst 2020. aastal 2,2 %-le SKPst 2021. aastal. Rootsi 2021. aasta meetmed on kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. 2020. ja 2021. aastal valitsuse poolt kaalutlusõiguse alusel võetud eelarvemeetmed olid enamasti ajutised. Samal ajal ei olnud mõned ajavahemikul 2020–2021 kaalutlusõiguse alusel võetud meetmed, sealhulgas peamiselt mitmed kulumeetmed ja tulumaksukärped, ajutised ega kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. Eurostati kinnitatud andmete kohaselt oli valitsemissektori võlg 2021. aastal 36,7 % SKPst.

(14) 2022. aasta lähenemisprogrammi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on realistlik. Valitsuse prognoosi kohaselt on SKP reaalkasv 2022. aastal 3,1 % ja 2023. aastal 1,6 %. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv väiksem – 2022. aastal 2,3 % ja 2023. aastal 1,4 %. Valitsus prognoosib, et valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk suureneb 2022. aastal 0,5 %-ni SKPst ja muutub 2023. aastal ülejäägiks 0,5 % SKPst. 2022. aasta kasv tuleneb peamiselt väiksemast majanduskasvust ja täiendavatest kuluprioriteetidest, mis üheskoos mõjutavad erakorraliste meetmete lõpetamist. Programmi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenema 2022. aastal 33,5 %-ni ja seejärel 2023. aastal jõuab 30,7 %-le. Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal hinnatakse komisjoni 2022. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk on 2022. aastal 0,5 % SKPst, mis muutub 2023. aastal ülejäägiks 0,5 % SKPst. See on kooskõlas 2022. aasta lähenemisprogrammis prognoositud eelarvepuudujäägiga. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse sarnane – 2022. aastal 33,8 % ja 2023. aastal 30,5 %.

Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on keskpika perioodi (kümme aastat) keskmine potentsiaalne SKP kasv hinnanguliselt 1,9 %. See hinnang ei hõlma aga selliste reformide mõju, mis on ette nähtud taaste- ja vastupidavuskavaga ja võivad hoogustada Rootsi potentsiaalset majanduskasvu.

(15) 2022. aastal kaotab valitsus järk-järgult enamiku COVID-19 kriisile reageerimiseks võetud meetmetest, nii et ajutised erakorralised toetusmeetmed peaksid prognooside kohaselt vähenema 2,2 %-lt SKPst 2021. aastal 1,2 %-le SKPst 2022. aastal. Valitsemissektori eelarvepositsiooni mõjutavad energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks võetud meetmed, mille maht on komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt 2022. aastal 0,4 % SKPst ja 2023. aastal 0,0 % SKPst[14]. Võrreldes ELi keskmisega on Rootsi majanduse energiamahukus väiksem ja kodumajapidamiste energiakulude osakaal väiksem[15]. Need meetmed hõlmavad

[14] Näitajad kajastavad alates 2021. aasta sügisest võetud meetmete aastaste eelarvekulude taset, sealhulgas jooksvaid tulusid ja kulusid ning asjakohasel juhul kapitalikulumeetmeid.

[15] Kodumajapidamiste energiakulude osakaalu mõõdetakse energiakomponendi osakaaluga THHI arvestuses.

kodumajapidamistele ettenähtud sotsiaalsiirdeid kõrgemate elektrihindade hüvitamiseks ning kütusemaksude vähendamist põllumajanduses, metsanduses ja kalanduses. Need meetmed on kavandatud ajutistena. Kui aga energiahinnad on ka 2023. aastal jätkuvalt kõrged, võidakse mõnda neist meetmetest jätkata. Mõned neist meetmetest ei ole sihipärased, eelkõige kodumajapidamistele kõrgemate elektrihindade hüvitamiseks ettenähtud siirded. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on Ukrainast pärit põgenikele ajutise kaitse pakkumise kulud 2022. ja 2023. aastal 0,1 % SKPst[16] ning kaitsekulutused suurenevad ainuüksi 2022. aastal veidi alla 0,1 % SKPst.

(16) 18. juunil 2021 soovitas nõukogu Rootsil[17] säilitada 2022. aastal toetav eelarvepoliitika, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust saadav impulss, ning riiklikult rahastatavad investeeringud. Samuti soovitati Rootsil juhul, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada riigi rahanduse kestlikkus keskpikas perspektiivis ning samal ajal suurendada investeeringuid kasvupotentsiaali edendamiseks.

(17) Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi ja Rootsi 2022. aasta lähenemisprogrammis esitatud teabe põhjal prognoositakse, et 2022. aastal on eelarvepoliitika toetav (–0,6 % SKPst), nagu soovitas nõukogu[18]. Rootsi kavatseb jätkuvalt toetada majanduse taastumist, kasutades taaste- ja vastupidavusrahastut täiendavate impulsside rahastamiseks, nagu soovitas nõukogu. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest ELi vahenditest rahastatavate kulutuste positiivne panus majandustegevusse peaks võrreldes 2021. aastaga suurenema 0,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaksid 2022. aastal andma eelarvepoliitikasse neutraalse panuse[19]. Seepärast kavatseb Rootsi säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud, nagu on soovitanud nõukogu. Samal ajal peaks riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) 2022. aastal andma üldisesse eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 0,4 protsendipunkti. See hõlmab eespool nimetatud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks võetud meetmete (0,4 % SKPst) ning Ukrainast pärit põgenikele ajutise kaitse andmisega seotud kulude (0,1 % SKPst) täiendavat mõju.

(18) Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on eelarvepoliitika seisund, eeldusel et poliitikat ei muudeta, 2023. aastal +1,3 % SKPst[20]. Prognooside kohaselt jätkab Rootsi 2023. aastal taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste kasutamist, et rahastada täiendavaid investeeringuid majanduse taastamise toetuseks. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest ELi vahenditest rahastatavate kulutuste

---

16 Eeldatakse, et Ukrainast ELi põgenenud isikute koguarv jõuab 2022. aasta lõpuks järk-järgult 6 miljonini ning nende geograafiline jaotus põhineb olemasoleva diasporaa suurusel, vastuvõtva liikmesriigi elanikkonna suhtelisel suurusel ja Ukrainast põgenenud isikute tegelikul jaotusel üle kogu ELi 2022. aasta märtsi seisuga. Inimese kohta arvutatud eelarvekulude puhul põhinevad hinnangud komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse Euromodi mikrosimulatsiooni mudelil, võttes arvesse nii võimalikke rahaülekandeid inimestele kui ka mitterahalisi hüvitisi, näiteks hariduse ja tervishoiu vallas.

17 Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus, milles esitatakse nõukogu arvamus Rootsi 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 304, 29.7.2021, lk 131).

18 Näitaja miinusmärk (plussmärk) vastab esmaste kulude kasvu liigsele (vähesele) kasvule võrreldes keskpika perioodi majanduskasvuga, osutades ekspansiivsele (pärssivale) eelarvepoliitikale.

19 Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma neutraalse panuse 0,0 protsendipunkti SKPst.

20 Näitaja miinusmärk (plussmärk) vastab esmaste kulude kasvu liigsele (vähesele) kasvule võrreldes keskpika perioodi majanduskasvuga, osutades ekspansiivsele (pärssivale) eelarvepoliitikale.

positiivne panus majandustegevusse peaks võrreldes 2022. aastaga suurenema 0,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaksid 2023. aastal andma eelarvepoliitikasse veidi pärssiva panuse 0,1 protsendipunkti[21]. Samal ajal peaks riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) 2023. aastal andma üldisesse eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 1,1 protsendipunkti. See hõlmab energiahindade tõusu leevendamiseks võetud meetmete järkjärgulise kaotamise mõju (0,4 % SKPst).

(19) 2022. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarveülejääk järkjärgult suurenema 0,8 %-le SKPst 2024. aastal ja 1,4 %-le SKPst 2025. aastaks. Seetõttu peaks kava kohaselt valitsemissektori eelarve puudujääk jääma programmi jooksul alla 3 % SKPst. Programmi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse jätkuvalt vähenema, täpsemalt 2024. aastal 28,9 %-le ja langema 2025. aastal 26,4 %-le. Komisjoni analüüsi põhjal näivad võla kestlikkusega seotud riskid keskpikas perspektiivis väikesed.

(20) Kõrged eluasemehinnad ja kodumajapidamiste võlakoormus kujutavad endast ebakorrapärase korrektsiooni riski. Rootsi on viimastel aastatel rakendanud mitmeid makrotasandi usaldatavusmeetmeid, et vähendada kodumajapidamiste võlakoormust sissetuleku ja hüpoteegiga koormatud kinnisvara väärtuse suhtes. Kuid muud stiimulid laenamiseks ja võlakoormuse suurendamiseks jäävad kehtima. Seetõttu näib, et seni võetud poliitikameetmete mõju hüpoteeklaenude kasvule on olnud väike. Eluasemehinnad on alates 1990. aastate keskpaigast tõusnud, ületades kodumajapidamiste sissetulekute kasvu. See suundumus kiirenes 2021. aastal, mil eluaseme nominaalhinnad tõusid kolmandas kvartalis võrreldes eelmise aastaga 11,3 %. Selle peamised põhjused on maksusoodustused, millega soodustatakse eluaseme omamist ja hüpoteeklaene, soodsad laenutingimused ja suhteliselt madalad hüpoteeklaenude tagasimaksemäärad. Üldine maksukoormus seoses kinnisvaraga on Rootsis suhteliselt väike, sest hüpoteeklaenude intressimaksete puhul tehakse suuri maksusoodustusi ja korduvad omandimaksud on väikesed. Kuigi kapitali kasvutulu makse alandati 2020. ja 2021. aastal, et vähendada olemasolevate eluasemeomanike kulusid eluasemete ostmisel ja kolimisel, võis see muutus eluasemehindade tõstmise kaudu veidi suurendada esmakordsete ostjate turule sisenemise tõkkeid. Hoolimata uute ehitiste arvu märkimisväärsest kasvust viimastel aastatel ja väljastatud ehituslubade arvu suurenemisest eeldatakse, et lähiaastatel eluasemete nappus jätkub. Lisaks ei kasutata olemasolevat eluasemefondi tõhusalt. Kõik see kokku muudab töökoha vahetamise inimestele raskemaks ja põhjustab tõenäoliselt põlvkondadevahelist ebavõrdsust. Üüriturul saab üürist, mis on kehtestatud eeskirjade tõttu turuhinnast madalam, kasu vaid piiratud hulk kodumajapidamisi. Üüri ning leibkonna vajaduste ja sissetuleku vahel puudub seos. Tõhusus paraneks, kui üürid vastaksid turuhinnale ja neid täiendaks sissetulekul ja netovaral põhinev üüritoetus.

(21) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Need aitavad lahendada kõiki majanduslikke ja sotsiaalseid probleeme või olulist osa majanduslikest ja sotsiaalsetest probleemidest, millele on osutatud riigipõhistes soovitustes, mille nõukogu esitas Rootsile Euroopa poolaasta raames 2019. ja 2020. aastal, nagu ka riigipõhistes soovitustes, mis esitati enne kava vastuvõtmise kuupäeva. Eelkõige

[21] Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma neutraalse panuse 0,0 protsendipunkti SKPst.

viiakse sellega ellu reforme ja investeeringuid, et toetada rohe- ja digipööret, muuta tervishoiusüsteem vastupidavamaks, vähendada rahapesu riski ning tõsta hariduse ja oskuste taset.

(22) Rootsi taaste- ja vastupidavuskava rakendamine aitab eeldatavasti teha täiendavaid edusamme rohe- ja digipöörde valdkonnas. Rootsi kliimaeesmärkide saavutamist toetavad meetmed moodustavad kava kogueraldisest 44 %, samas kui digieesmärke toetavad meetmed moodustavad kava kogueraldisest 21 %. Taaste- ja vastupidavuskava täielik rakendamine kooskõlas asjakohaste eesmärkide ja sihtidega aitab Rootsil COVID-19 kriisist kiiresti taastuda, tugevdades samal ajal tema vastupanuvõimet. Sotsiaalpartnerite ja muude asjaomaste sidusrühmade süstemaatiline kaasamine on jätkuvalt oluline taaste- ja vastupidavuskava ning üleüldise majandus- ja tööhõivepoliitika edukaks rakendamiseks, et tagada laialdane isevastutus üldise poliitilise tegevuskava eest.

(23) Rootsi esitas ühtekuuluvuspoliitika programmidokumendid ajavahemikul 2021. aasta novembrist 2022. aasta veebruarini[22]. Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrusega (EL) 2021/1060 peab Rootsi arvesse võtma asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi ühtekuuluvuspoliitika 2021.–2027. aasta fondide programmitöös. See on eeltingimus ühtekuuluvuspoliitika fondidest saadava rahalise toetuse tulemuslikkuse suurendamiseks ja lisaväärtuse maksimeerimiseks, edendades samal ajal nende fondide ning muude liidu vahendite ja fondide vahelist koordineerimist, vastastikust täiendavust ja sidusust. Taaste- ja vastupidavusrahastu ning ühtekuuluvuspoliitika programmide edukas rakendamine sõltub ka selliste kitsaskohtade kõrvaldamisest, mis pärsivad investeeringuid, mis toetavad rohe- ja digipööret ning tasakaalustatud territoriaalset arengut.

(24) Lisaks taaste- ja vastupidavuskavas käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele seisab Rootsi silmitsi mitmete muude probleemidega, mis on seotud i) ülehinnatud eluasemehindadega ja kodumajapidamiste kasvava võlakoormusega; ii) ebasoodsas olukorras olevate ja rändetaustaga õpilaste ebavõrdsete haridusvõimaluste ja vajadusega integreerida ebasoodsas olukorras olevaid rühmi paremini tööturule ning iii) vajadusega veelgi vähendada sõltuvust fossiilkütustest, sealhulgas Venemaalt pärit fossiilkütustest.

(25) Olenemata üldistest headest tulemustest mõjutab ebavõrdsus Rootsi haridussüsteemis ebasoodsa sotsiaal-majandusliku ja rändetaustaga õpilaste põhioskuste taset. Rootsis sündinud ja välisriigis sündinud õpilaste õpitulemuste erinevus on märkimisväärselt suurenenud, arvestades rändetaustaga õpilaste arvu kahekordistumist aastatel 2009–2018. Kuigi rahvusvaheliste testide tulemused näitavad, et põhioskused on üldiselt paranenud, on lugemisoskuse erinevus rändetaustaga ja ilma selleta õpilaste vahel üks suuremaid ELis. Lisaks on madala haridustasemega noorte osakaal välismaal sündinud õpilaste puhul palju suurem. Ebavõrdsus hariduses suureneb ja on sageli seotud asjaoluga, et rändetaustaga õpilaste koolivaliku võimalused on piiratud. Haridustulemuste erinevusel on suur mõju ebasoodsas olukorras olevate õpilaste võimalustele arendada töö leidmiseks vajalikke oskusi. Võimalik on parandada haridussüsteemi ülesehitust ja juhtimist, sealhulgas registreerimisprotsessi, ning

[22] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

tegeleda kvalifitseeritud õpetajate pideva puudusega, et parandada haridussüsteemi kvaliteeti ja võrdsust. Rootsis on probleeme ka nende välismaal sündinud inimeste integreerimisega tööturule, kes on väljaspool kooliiga ja väheste oskustega. Üldiselt põhjustab see jätkuvat lõhet tööturul osalemises ja oskustes paljude töötajate jaoks.

(26) Versailles' deklaratsioonis ELi riigipeade ja valitsusjuhtidelt saadud volituste kohaselt soovitakse kavaga „REPowerEU" kaotada võimalikult kiiresti Euroopa Liidu sõltuvus Venemaalt imporditavast fossiilkütusest. Selleks määratakse dialoogis liikmesriikidega kindlaks kõige sobivamad projektid, investeeringud ja reformid riiklikul, piirkondlikul ja ELi tasandil. Nende meetmete eesmärk on vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest ja suunata fossiilkütuste import Venemaalt eemale.

(27) Äärmiselt oluline on suurendada jõupingutusi riiklikus energia- ja kliimakavas sätestatud taastuvenergia eesmärkide saavutamiseks. Kuigi Rootsis on taastuvenergia osakaal ELi energiatarbimises kõige suurem (2020. aastal 51,1 %), on ta üks liikmesriikidest, kus ka energiatarbimine inimese kohta on kõige suurem. Lisaks pärineb suur osa Rootsi kasvuhoonegaaside heitest transpordisektorist, eelkõige maanteetranspordist. See sektor sõltub endiselt suurel määral naftast, mis moodustab 17,7 % kogu energiaallikate jaotusest. Lisaks suurenesid 2021. aastal jätkuvalt elektri- ja võrkude võimsuse piirangud, eelkõige Lõuna-Rootsis, pärssides seal äritegevuse laiendamist ja asukohaga seotud võimalusi. Seda probleemi süvendab veelgi ülekandevõimsuse puudumine põhja ja lõuna vahel. Selleks et täita riiklik eesmärk ning saavutada 2040. aastaks taastuvelektri 100 % osakaal ja 2045. aastaks süsinikuneutraalsus, on vaja täiendavaid investeeringuid taastuvenergiasse, võrkudesse ja võrkude võimsusesse ning riigi piirkondade omavahelistesse ühendustesse. Loamenetluste edasine lihtsustamine vähendaks koormust taastuvenergia, eelkõige tuuleenergia kasutuselevõtmisel. Lisaks on oluline vähendada energiatarbimist energiatõhususe suurendamise kaudu, et vähendada süsinikdioksiidi heidet ning tarbijate ja ettevõtjate energiakulusid. Taastuvatesse energiaallikatesse ja elektrifitseerimisse tehtavate investeeringute suurendamine, taristu kitsaskohtade kõrvaldamine, energiatõhususe suurendamine ja transpordisektoris fossiilkütuste tarbimise vähendamine aitavad vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest, sealhulgas Venemaalt pärit fossiilkütustest. Fossiilkütuste osakaal (2020. aastal moodustas gaas 2,6 %, kivisüsi 3,2 % ja nafta 17,7 %) Rootsi energiaallikate jaotuses on oluliselt väiksem kui ELi keskmine (2020. aastal gaas 24,4 %, kivisüsi 10,8 % ja nafta 32,7 %). Siiski on võimalik veelgi vähendada Rootsi sõltuvust Venemaa fossiilkütustest. See puudutab eelkõige naftat (2020. aastal oli 20 % rafineeritud nafta impordist ja 8 % kogu toornafta impordist pärit Venemaalt) ja gaasi (2020. aastal oli 13 % kogu gaasiimpordist pärit Venemaalt). Sõltuvus gaasi ja nafta puhul on küll märkimisväärne, kuid see jääb alla ELi keskmise – 44 % gaasiimpordist, 23 % toornafta impordist ja 35 % rafineeritud nafta impordist sõltub Venemaast[23]. Lisaks võib naaberriikidega energiavõrkude sidumise projektide edendamine suurendada Rootsi energiavarustuskindlust ja kohanemisvõimet piirkondlike erinevustega, võttes arvesse hiljutisi geopoliitilisi sündmusi. Tuleb märkida, et Rootsi peab veelgi suurendama kasvuhoonegaaside heite vähendamise ning taastuvate energiaallikate ja

[23] Eurostat (2020), Venemaa impordi osakaal maagaasi, toornafta ja kivisöe koguimpordis. ELi 27 liikmesriigi keskmise impordi puhul põhineb koguimport ELi 27 liikmesriigist väljastpoolt pärit impordil. Rootsi puhul hõlmab koguimport ELi-sisest kaubandust. Toornafta ei hõlma rafineeritud naftatooteid.

energiatõhususe suurendamise eesmärke, et need oleks kooskõlas paketiga „Eesmärk 55“.

(28) Kuigi kliimaneutraalsusele ülemineku ja fossiilkütustest loobumise kiirendamine tekitab mitmes sektoris märkimisväärseid ümberkorralduskulusid, saab Rootsi ühtekuuluvuspoliitika raames kasutada õiglase ülemineku mehhanismi, et leevendada ülemineku sotsiaal-majanduslikku mõju kõige enam mõjutatud piirkondades. Samuti saab Rootsi kasutada Euroopa Sotsiaalfond+, et parandada tööhõivevõimalusi ja tugevdada sotsiaalset ühtekuuluvust.

(29) Võttes arvesse kõnealust hinnangut, on nõukogu 2022. aasta lähenemisprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus[24] kajastub allpool esitatud soovituses 1.

(30) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu 2022. aasta riikliku reformikava ja 2022. aasta lähenemisprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitused kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1 ja 2. Soovitustes 1 ja 2 osutatud poliitikameetmed aitavad muu hulgas vähendada tasakaalustamatust, mis on seotud halvasti toimiva eluasemeturu ja ülehinnatud eluasemehindadega ning kodumajapidamiste kasvava võlakoormusega.

SOOVITAB Rootsil võtta 2022. ja 2023. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tagada 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasv oleks kooskõlas üldise neutraalse eelarvepoliitikaga, võttes arvesse jätkuvat ajutist ja sihipärast toetust kodumajapidamistele ja ettevõtjatele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ning Ukrainast põgenenud inimestele. Olla valmis kohandama jooksvaid kulusid vastavalt muutuvale olukorrale. Suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, sealhulgas kasutades taaste- ja vastupidavusrahastut, kava „RePowerEU“ ja muid ELi vahendeid. Järgida pärast 2023. aastat eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne keskpika perioodi eelarvepositsioon. Vähendada kodumajapidamiste suure võlakoormuse ja eluasemeturu tasakaalustamatusega seotud riske, vähendades hüpoteeklaenude intressimaksete maksudest mahaarvamist või suurendades korduvaid omandimakse. Soodustada investeeringuid elamuehitusse, et leevendada kõige pakilisemaid puudujääke, eelkõige kõrvaldades ehituse struktuursed takistused ja tagades ehituseks kasutatava maa pakkumise. Parandada eluasemeturu tõhusust, sealhulgas üürituru reformimise kaudu.

2. Jätkata oma taaste- ja vastupidavuskava rakendamist kooskõlas nõukogu 4. mai 2022.´ aasta rakendusotsuses esitatud eesmärkide ja sihtidega. Viia kiiresti lõpule komisjoniga peetavad läbirääkimised 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika programmidokumentide üle, et alustada nende rakendamist.

3. Vähendada mõju, mida avaldab õpilaste sotsiaal-majanduslik ja rändetaust nende haridustulemustele, pakkudes võrdseid võimalusi koolidele juurdepääsul ja vähendades kvalifitseeritud õpetajate puudust. Arendada ebasoodsas olukorras olevate rühmade, sealhulgas rändetaustaga inimeste oskusi, kohandades vahendeid ja meetodeid vastavalt nende vajadustele, et aidata neil tööturule integreeruda.

4. Vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest, kiirendades taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu ja edendades täiendavaid investeeringuid võrgutaristusse, tugevdades

[24] Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

riigisiseseid võrke, et tagada võrgu piisav võimsus, parandades energiatõhusust ja lihtsustades veelgi taastuvenergia projektidega seotud loamenetlusi.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja